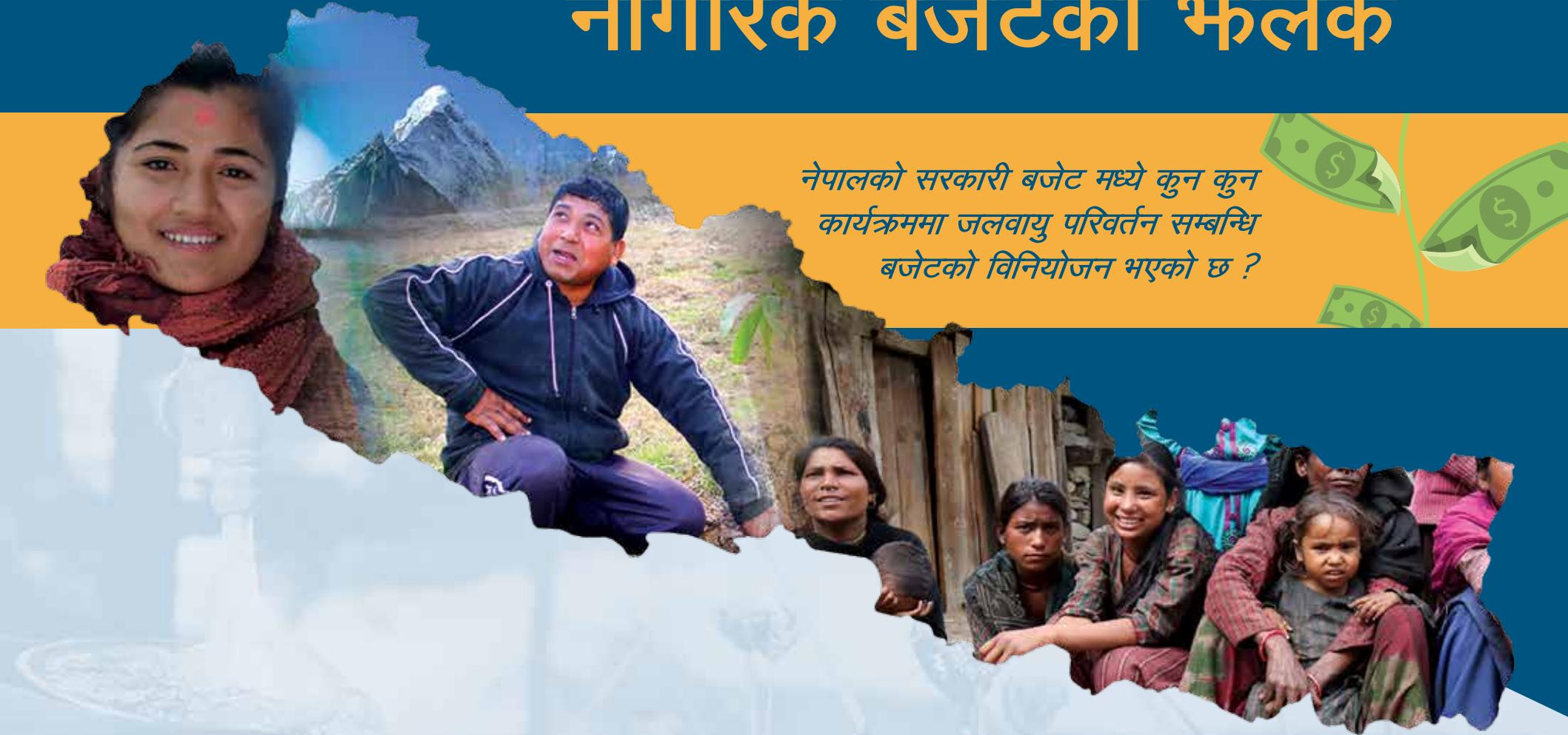

नेपालको जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित

नागरिक बजेटको भलक

नेपालको सरकारी बजेट मध्ये कुन कुन
कार्यक्रममा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि
बजेटको विनियोजन भएको छ ?

जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित नागरिक बजेट भनेको के हो ?

जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित नागरिक बजेट

ले जलवायु परिवर्तनबाट हुने प्रभावहरूलाई सम्बोधन गर्न सरकारले के कसरी बजेटको विनियोजन गरेको छ भन्ने जानकारी प्रस्तुत गर्दछ ।

जलवायु परिवर्तनबाट सिर्जित समस्याहरूको सम्बोधन गर्न सरकारले सार्वजनिक वित्तको प्रयोग र परिचालन कसरी गर्छ भनेर सरल र सहज रूपमा सर्वसाधारणलाई सुसूचित गर्न जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि नागरिक बजेटको यो पूस्तिका तयार गरिएको हो । यो पूस्तिका तयार गर्न अर्थ मन्त्रालय र अन्य सरकारी निकायहरूबाट प्रकाशित बजेट पुस्तिका तथा अन्य सन्दर्भ सामग्रि समेत प्रयोग गरिएको छ ।

नेपालको समग्र बजेटको **३०.८%**

प्रतिशत बजेट
जलवायु परिवर्तनसंग
सम्बन्धित छ ।

नेपाल जलवायु परिवर्तनको असरबाट प्रभावित हुने र अत्यन्त जोखिममा रहेको मुलुक भएकोले नेपालीको जीवन र जीविकोपार्जनमा पर्न सक्ने सम्भावित नकारात्मक प्रभावलाई उचित सम्बोधन गर्ने प्रभावकारी रूपमा छोत परिचालन गर्न जरुरी छ ।

आर्थिक बर्ष २०७४/७५को
**बार्षिक
कुल बजेट**

रु.
१२७८.८८
अर्व

नेपालमा जलवायु परिवर्तनको संकटासन्ताको स्थिती

नेपाल जलवायु परिवर्तनको असरको अत्यन्त जोखिममा रहेको मुलुक हो ।

पछिल्ला बर्षहरूमा निम्न बमोजिमका प्राकृतिक प्रकोपका घटनाहरूमा बढ़ि भएको छ ।

खहरे बाढी

हिमताल विष्फोटबाट
आउने बाढी

लामो समय सम्म¹
हुने खडेरी

पहिरो

अति जाडो वा
अति गर्मिका घटना

अतिवृष्टि र
अनावृष्टि

७५ जिल्लामा जोखिमको
अनुमानित परिवृश्य

पहिरोको जोखिममा
रहेको जिल्ला

१८

खडेरीको जोखिममा
रहेको जिल्ला

२२

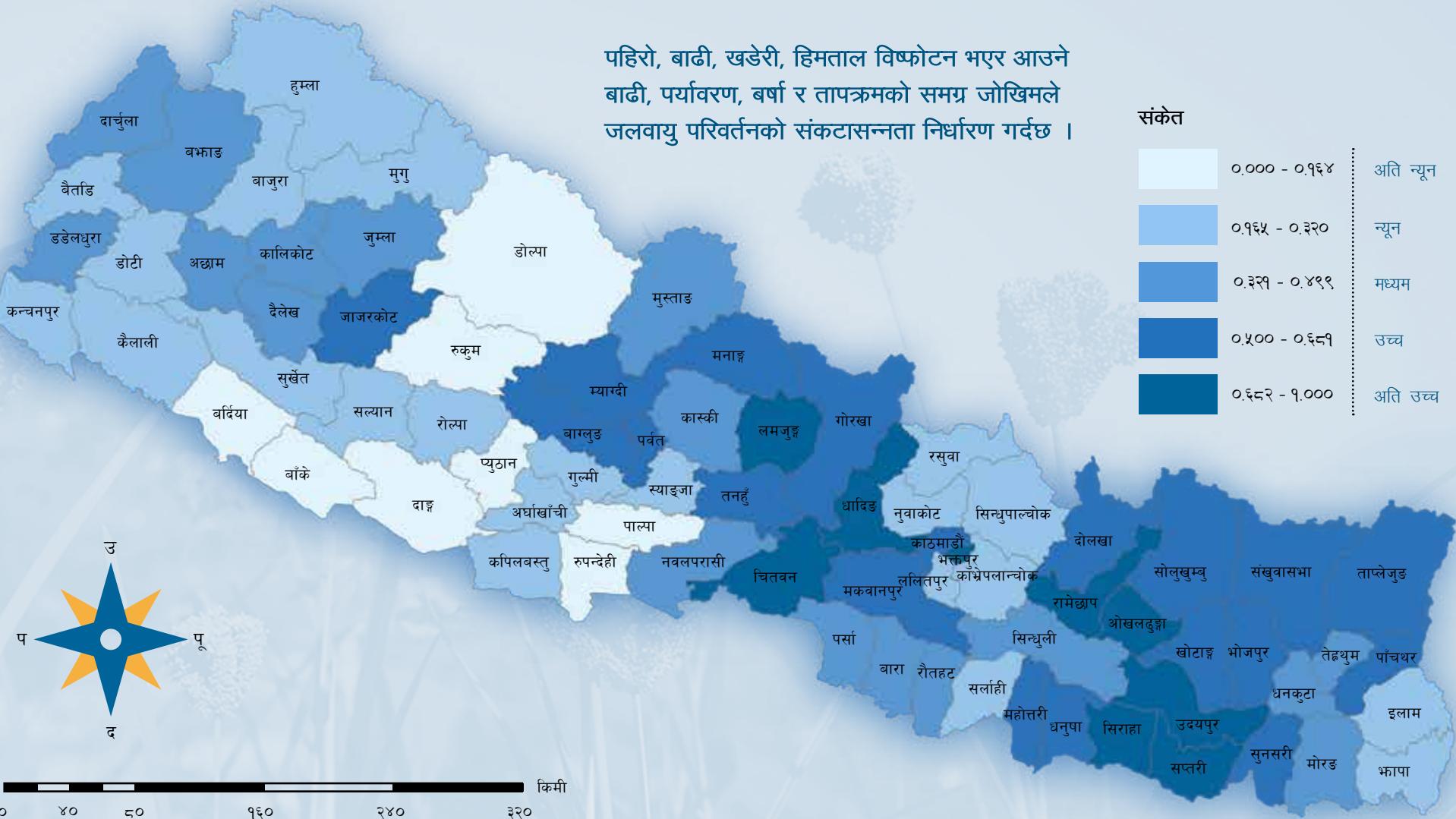
हिमताल बिष्फोटन भई आउने
बाढीको जोखिममा रहेको जिल्ला

१२

बाढीको जोखिममा
रहेको जिल्ला

०८

नेपालमा जलवायु परिवर्तनको असरबाट सिर्जना हुन सक्ने जोखिमको स्थिती

स्रोत: नेपाल सरकार, वातावरण मन्त्रालय, २०१०

जलवायु परिवर्तनले हुने आर्थिक क्षतिको अनुमान

आर्थिक क्षति

जलवायु परिवर्तनको असरले

बार्षिक रूपमा रु. १८ अर्ब भन्दा बढी क्षति

व्यहोर्नु परेको अनुमान छ ।

(आ.ब. २०७०/७१ को मुल्यमा)

आर्थिक क्षति बाहेक विगतमा विकास निर्माणले लिएको गति र प्राप्त उपलब्धिहरूमा जलवायु परिवर्तनले चुनौती थप्नुकासाथै समुदायलाई विस्थापित गराई विकास प्रतिको जनचाहना र परिणामलाई नै कमजोर पार्ने जोखिम बढाएको छ ।

नेपालले यो संकटासन्तालाई कसरी सम्बोधन गरिरहेको छ ?

सरकारले जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित विकास कार्यमा बजेट विनियोजन गर्दै आएको छ

आर्थिक बार्ष

आर्थिक बार्ष	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४	०७४/०७५
बार्षिक बजेट	५१७.२४	६१८.१०	८१९.४६	९०४८.९२	९२७८.९९
जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित बजेट (प्रतिशतमा)	१०	११	११	११	३१
जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित बजेट (रु. अर्वमा)	५३.५	६६.४	१५९.३	२०१.६	३९३.३

विगत पाँच वर्षको जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित बजेट विनियोजनको स्थिती

आर्थिक बर्ष २०७०/७१
देखि हाल सम्म नेपालको
जलवायु परिवर्तनसंग
सम्बन्धित बजेट

८-ग्रामा ले बढेको देखिन्छ ।

जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित बजेटको आकार आर्थिक बर्ष २०७२/७३ देखि व्वातै बढ्नुको कारण २०७२ बैशाखको विनाशकारी भूकम्प पश्चात पूनर्निर्माणकालागि विनियोजन गरिएको ठूलो रकम हो ।

सरकारले पूनर्निर्माणकार्यलाई जलवायु उत्थानशिल समेत बनाउने लक्ष्य लिएको छ ।

त्यसैगरि आर्थिक बर्ष २०७४/७५ मा स्थानीय सरकारकालागि विनियोजन गरिएको अनुदान रकम पुरै जलवायु परिवर्तनसंग 'सान्तर्भिक' देखाईएको हुँदा जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित बजेटको आकार बढेको हो । यसले चालु र पुँजीगत

बजेटको समानुपातलाई पनि प्रभावित गरेको छ ।

५३.५
अर्व

६६.४
अर्व

१५८.४
अर्व

२०९.६
अर्व

३८३.३
अर्व

आ.ब. २०७०/७१

आ.ब. २०७१/७२

आ.ब. २०७२/७३

आ.ब. २०७३/७४

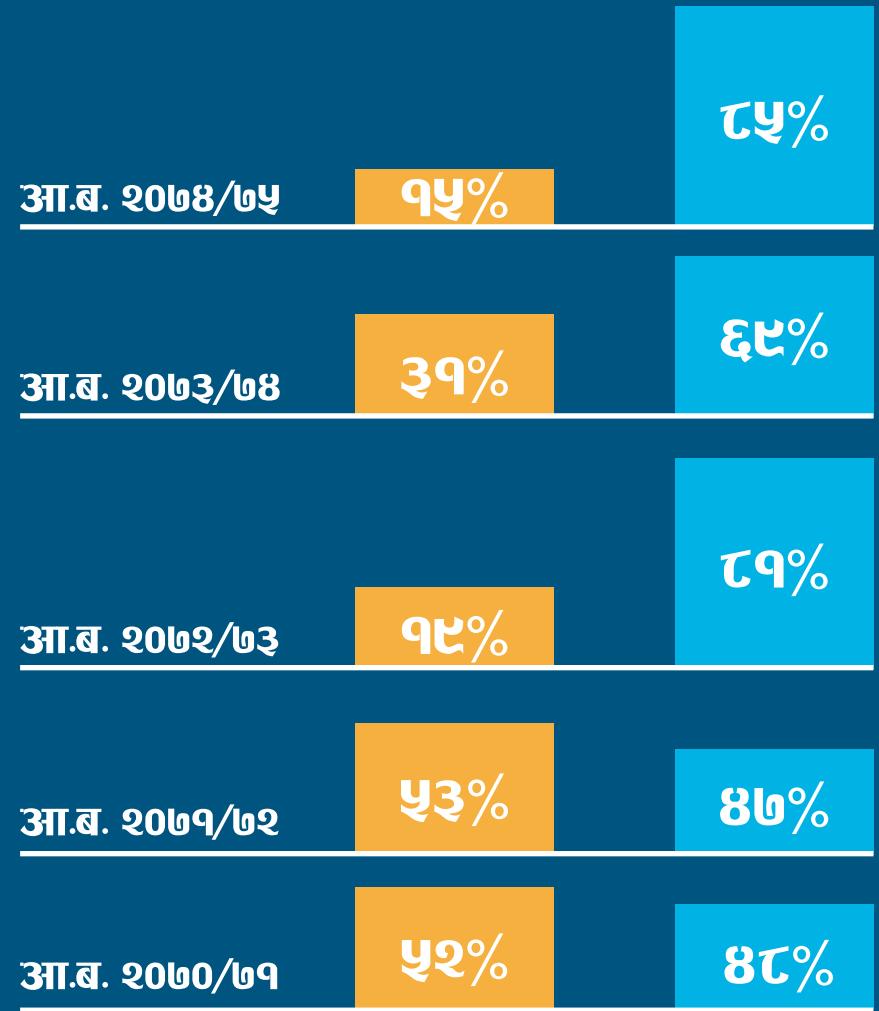
आ.ब. २०७४/७५

जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित बजेटको सान्दर्भिकताको स्तर

जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित क्रियाकलापकालागि बजेट विनियोजन गर्दा त्यस्ता कार्यक्रमलाई “अत्यन्त सान्दर्भिक” कार्यक्रम र “सान्दर्भिक” कार्यक्रम मनी परिमापित गरिएको छ ।

अत्यन्त सान्दर्भिक कार्यक्रम

सान्दर्भिक कार्यक्रम

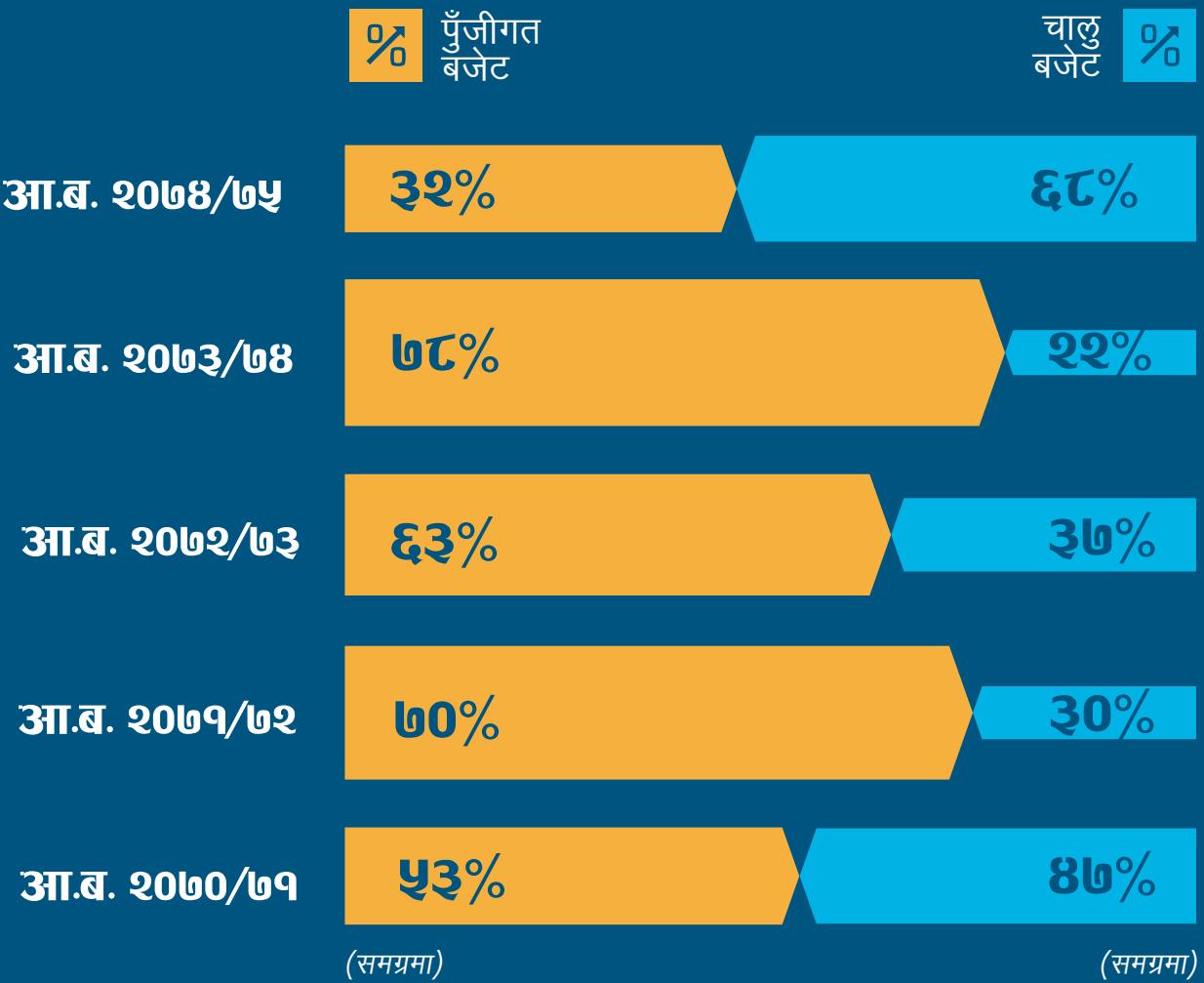

बजेट बाँडफाँडको स्थिती

नेपालको सरकारी बजेटलाई चालु (जस्तै तलव, भत्ता, कार्यक्रम सञ्चालन, विविध सेवा आदि), पुँजीगत (जस्तै बस्तु तथा ऋणको सँवा भूक्तानी) र वित्तिय व्यवस्थापन गरी तिन भागमा विभाजन गरिएको छ ।

जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित बजेटमध्ये चालु र पुँजीगत विनियोजनको स्थिती

जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित बजेट विनियोजन भएका मुख्य क्षेत्र

आर्थिक बर्ष

विनियोजित क्षेत्र	०८०/७१	०८१/७२	०८२/७३	०८३/७४	०८४/७५
आर्थिक मामिला	६८.९%	६८.०%	८४.७%	७७.७%	२७.८%
आवास तथा सामुदायिक सुविधा	२४.३%	१३.५%	९.९%	१४.६%	९.९%
वातावरण संरक्षण	५.४%	५.४%	४.५%	७.०%	३.६%
सामान्य सार्वजनिक सेवा	१.०%	०.५%	०.४%	०.६%	५९.३%

नोट: आर्थिक बर्ष २०७४/७५मा स्थानीय सरकारकालागि छुट्टयाएको एकमुष्ट अनुदान रकम जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित कार्यमा समेत खर्च हुने हुँदा यस आर्थिक बर्षमा सामान्य सार्वजनिक सेवा अन्तर्गतको बजेट बढेको छ ।

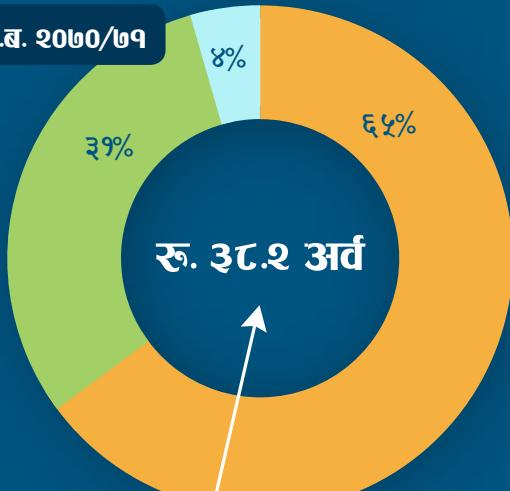
आर्थिक बर्ष २०७०/७१ देखि २०७४/७५ सम्म जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित बजेट मध्ये करिव ६५.४२ प्रतिशत बजेट विनियोजित क्षेत्र

आर्थिक मामिला

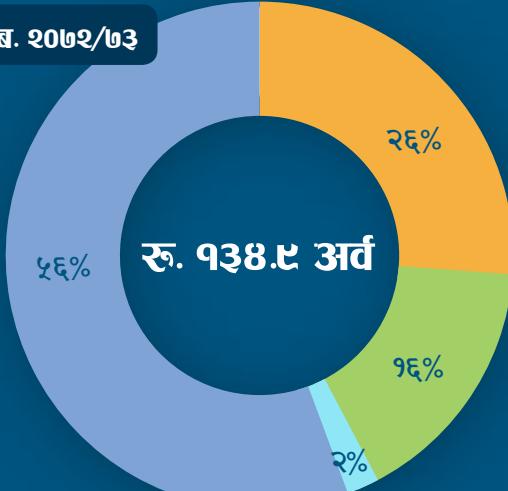
आर्थिक मामिला अन्तर्गत पर्ने क्षेत्रमा सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम, कृषि, वन, इन्धन तथा उर्जा, खानी, उत्पादन तथा निर्माण, यातायात, संचार तथा अन्य उद्योग पर्दछन् ।

आर्थिक मामिलामा पर्ने क्षेत्रहरु

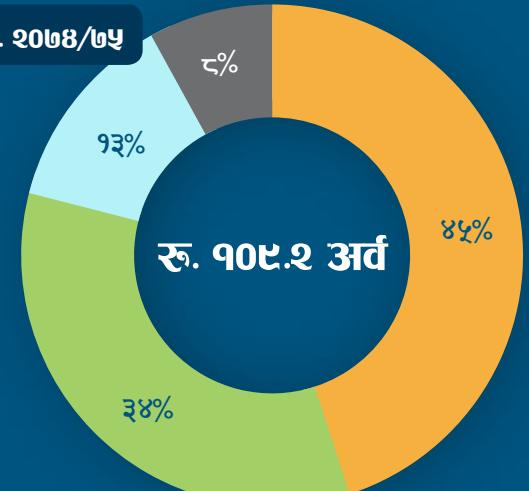
आ.व. २०७०/७१

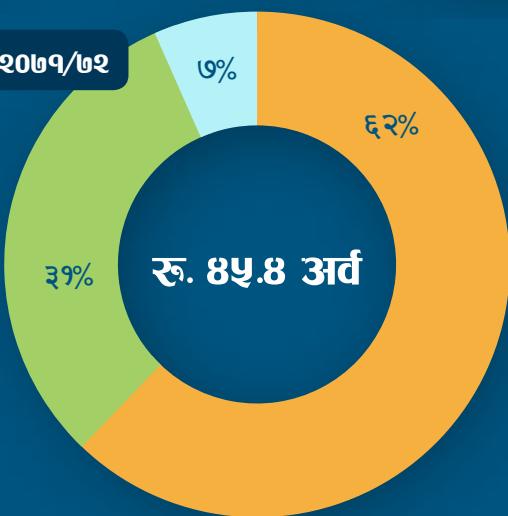
आ.व. २०७२/७३

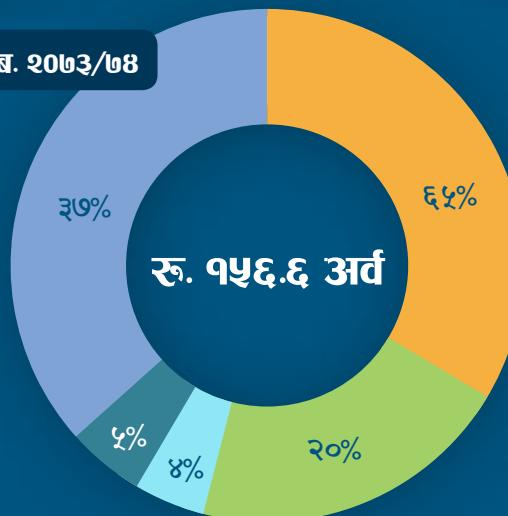
आ.व. २०७४/७५

आ.व. २०७१/७२

आ.व. २०७३/७४

आर्थिक मामिलामा
विनियोजित
कुल बजेट

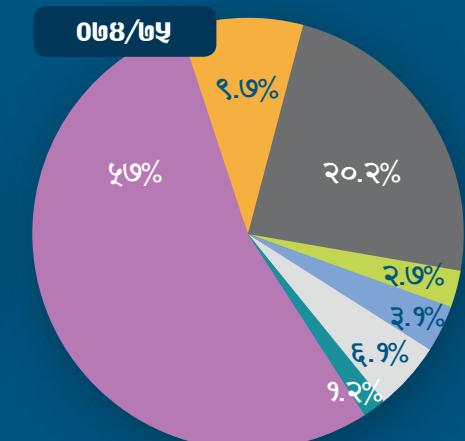
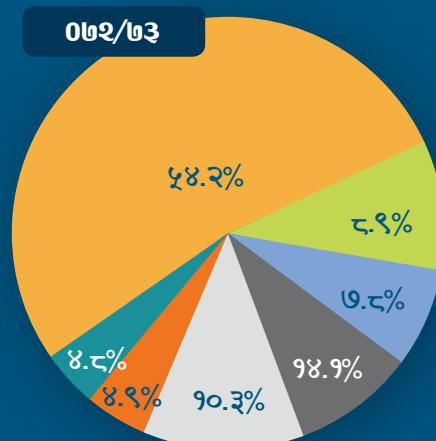
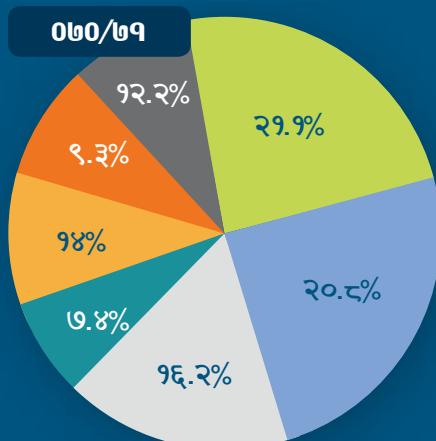
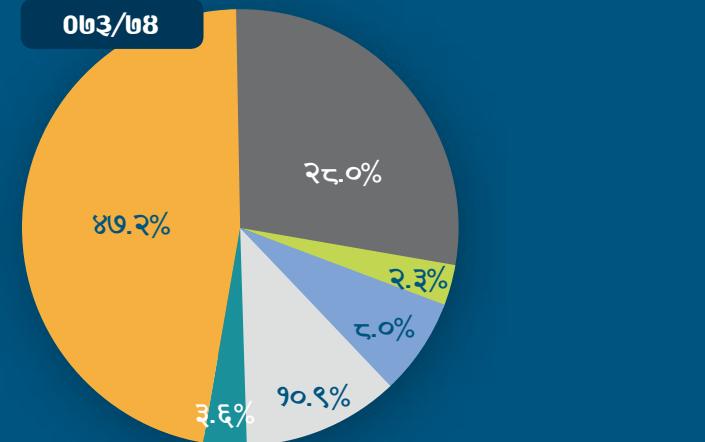
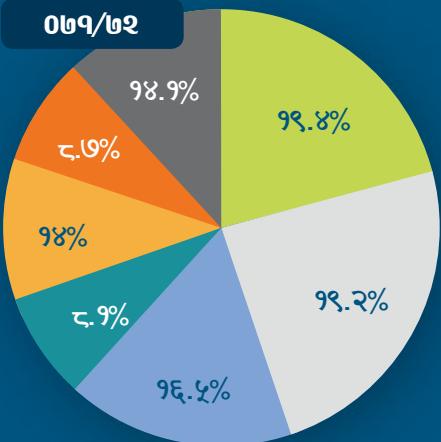
संकेत

- कृषि
- यातायात
- इन्द्रियन तथा ऊर्जा
- अनुसन्धान तथा विकास
- अन्य उद्योग
- अन्य

जलवायु परिवर्तनसंग सम्बन्धित बजेटको मन्त्रालयगत विनियोजन

संकेत

- शहरी विकास मन्त्रालय
- कृषि विकास मन्त्रालय
- सिंचाई मन्त्रालय
- विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय
- वन तथा भूसंरक्षण मन्त्रालय
- स्थानीय सरकार
- अर्थ मन्त्रालय
- अन्य

नोट: आर्थिक बर्ष २०७३/७४ देखि विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालयको नाम परिवर्तन भई जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय रहेको छ । त्यसैले पछिला दुई आर्थिक बर्षमा बजेट नदेखिएको हो ।

युएनडीपीको प्राविधिक सहयोग र युकेएडको
आर्थिक सहयोगमा फ्रिडम फोरमद्वारा प्रकाशित

तयार गर्ने: कृष्ण सापकोटा

निर्देशन: तारानाथ दाहाल

प्राविधिक सल्लाह: सुजला पन्त, सुरेन पोगोसियान,
मधुकर उपाध्या, अपार पौड्याल, ध्रुव दाहाल, हेमिश वायाट

फोटो साभार : युएनडीपी नेपाल

थप जानकारीकालागि:

गमनेन्स अफ क्लाइमेट चेन्ज फाइनान्स प्रोग्राम. युएनडीपी
www.cfade.org

फ्रिडम फोरम. थापाथली, काठमाडौं

फोन: ०१-४९०२०३०

ईमेल: info@freedomforum.org.np

GOVERNANCE OF
CLIMATE CHANGE FINANCE
TO BENEFIT THE POOR AND VULNERABLE
IN ASIA PACIFIC
www.CFADE.org

Empowered lives
Resilient nations

